

Útkeresés az állandó erdőborítás melletti erdőkezelésben az EGERERDŐ Zrt. területén

Az OEE Egri Helyi Csoportja az Egererdő Zrt. támogatásával két rendezvényt tartott a címbeli gondolatok jobb áttekintése, de főleg gyakorlati hasznosíthatósága céljából. Az elsőt május 19-én a bükki próbálkozások egy részének bemutatására a mátrai és a dombvidéki erdészeknek, a másodikat június 13-án a Mátrában bükki kollégáinknak.

Mindkét rendezvényünkön 50-50 fő érdeklődő vett részt és megtisztelték jelenlétükkel, aktív gondolataikkal az OEE Miskolci H. Cs. tagjai és az erdőrendezésben, hatósági feladatok ellátásában tevékenykedő erdész kollégák is. Kissé sajnálatos, hogy *a hivatásos természetvédelem a kétszeri meghívás ellenére sem tartotta fontosnak a bemutatót, eszmecserét.*

Bükkösökben a folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodásban ma már alig kételkedünk, a bejárásokat úgy terveztük, hogy azokon főleg más állományokat lássunk, olyanokat, melyeket a laikus erdőjáró sem nevez erdőirtásnak.

Ha a beszámolóban egy-egy helyszín bemutatásakor helytelen erdészeti szakkifejezést használok a használati módokat illetően, úgy kérem elnézni, hogy nekem az erdő nem emberi fogalmak közé kényszerített, megregulázásra váró munkatárgy, hanem maga a sokszínűség.

Ezzel együtt csak üdvözölni tudom, az *Erdészeti Lapok* 2019. májusi számában megjelent, *dr. Csépanyi Péter* által közreadott hiánypótló kitekintést, mely rendet teremt a mai, gyorsan változó erdészeti elvárások, erdészeti passzivitások (FANE), és kifinomultabb hasznosítási módok igen gyorsan átrendezhető világában.

Az Egerbakta 22A erdőrészlet kiindulási pontként mindkét bemutató helyszíne volt. Rendelgetése talajvédelem. A többször sarjaztatott erdőt a „tölgy hervadásos betegsége idején” gyakran száradékoltuk.

Kitettsége délnyugati, ma a vadnyomás miatti talajpusztulás már sok helyen a talajképző agyaggalában is eróziót okoz, zivatarok idején veszélyeztetve az alatta futó közutat.

Az Egri Erdészet kísérletképpen 2002-ben kivágott egy keskeny pásztát, melyet az akkori terminológia szerint, a KTT betegsége miatt EÜ használatként terveztünk. A kivágott pászta egy részét bekerítettük. Ezen a tölgy kiválóan felújult, miközben körülötte a nyers talajfelszín látható.

Kérdésként felmerült, hogy valóban ez az erdőrészlet magára hagyva tölti-e be rendelgetését, avagy a terület meredeksége miatt, inkább a fakitermelési-erdőfelújítási problémát kívánjuk elkerülni.

Dobre-Kecsmár Csaba H. Cs. titkár említette, hogy az illetékes vadászatra jogosulttal összefogva, lehetőség lehet, mind erdészeti, mind vadgazdálkodási források megpályázására, egy-egy hektáros mozaikszerűen elhelyezkedő vadkár-elhárító kerítés kiépítésére. E módszerrel akár középtávon is elérhető, hogy ez az erdő talajvédelmi rendelgetésű örökerdő, és ne örök kopár legyen.

Bélapátfalva 9A rendelgetése szintén talajvédelem, és a talajképző kőzet szintén agyaggala, viszont a vadászatra jogosult 1997 óta az Egererdő Zrt. 2003-ban üzemtervtől eltérő kérelemmel kértünk cser kitermelésre 90 m³ lehetőséget, melyet néhány év alatt kisebb foltokon – max. 1,5 fahossz – hajtottunk végre.

2007-től, hasonló szisztémával 120 m³ került kitermelésre, de ekkor már bükk, és gyertyán is eltávolításra került. Ma egy változatos korú erdőkép látható, ahol az „újulati” szintben a KTT, B, CS, vadgyümölcsök, juharok több magasságban is megtalálhatók, sebzett talajfelszín nincs. A véderdő funkciót betölti.

A Bélapátfalva 49A története jól tükrözi erdőfelfogásunk változását. Az

1987-től érvényes üzemterv tarvágásra és mesterséges LF, VF felújításra adott lehetőséget. A lucpusztulás miatt utólag jónak tűnik, hogy az erdészet ezt nem vállalta.

Tekintve, hogy akkoriban még a száralóvágás is alig ismert fogalom volt, gyérítést hajtottunk végre, CS és MJ kitermeléssel. *(Ehhez abban az időben nem kellett üzemterv-módosítás.)*

1997-től a terület szálalóvágás, de tervezzük örökerdőre alakítását. Fatérfogatadatok: a TV lehetőség 1100 m³ volt, azóta kitermeltünk 600 m³-t, jelenlegi fakészlet 1050 m³, de ebben az újulati szint nem szerepel. Az erdőszerkezet a „rontott erdő óta” folyamatosan javul, a termőhelyre jellemző szinte valamennyi fajagyre kedvezőbb eloszlásban van jelen.

Bélapátfalva határában (BF 66C, 76A) láttunk még olyan állományokat, melyek fenntartásával kapcsolatos másutt történt próbálkozásokról nincs tudomásom: elgyertyánosodott patak menti törmelékletjű erdő visszaalakítása, kis csoportos beavatkozással, az eredeti növénytársulásra (HJ, KJ, MK, MCS, B), valamint patakparti égerliget kis csoportos (legfeljebb egy fahossz) beavatkozással történő fenntartása, csekély mesterséges kiegészítéssel.

Ugyancsak *Bélapátfalván (55D, 57E)* tekintettünk meg a tölgyszáradás idején olyan EÜ termeléssel érintett erdőrészeket melyek képe szinte adott az örökerdő-gazdálkodásra.

Az első szakmai nap *Felsőtárkányban* folytatódott, először a 40C erdőrészlet tölgyes szálalóvágásáról kaptunk tájékoztatást, majd az 59B, részben széltöréssel is érintett erdőrészlet vegyes korú, és fafajú állományszerkezetéről.

Az erdőbarátibb fahasználatokra az erdészetenél több jó, és továbbfejleszthető példát is láttunk: 58B, 55A, 124B, 112C, 112D erdőrészekben.

Az igazi meglepetéssel a Bükkzsérc 12A, és B erdőrészek szolgáltak. Ezekbe a 100 évet megélt tölgyes-bükkösökbe belépve úgy érezhetjük, mintha az Úr otthonában járnánk. Az előbbi vágásos erdő, az utóbbi szálalás, de remélhetően mindkettő örökerdő. Rátéteztünk a 11C erdőrészletre is, mely kezelését hasonlóképpen örökerdőként kívánjuk megoldani.

A *mátrai bemutatók* első helyszínei a Parádsasvár 20D, 21A, melyekben kísérletként 1999-ben, a Pro Silva elvek alapján kezdtük az átalakítást. A mai erdőkép mutatja a jó helyszínválasztást.

A gyertyános-tölgyes szinte minden jellemző elegyfája képviselteti magát, a B és a CS elég jelentős százalékban. A kialakított lékekben az anyaállomány utódai megtalálhatók. Többen hiányolták a kefesűrű tölgyújulatot.

Azt mindenképpen érdemes megemlíteni, hogy ez az erdőfenntartási módszer nem görcsöl az újulat után, mint a hagyományos vágásos, ahol a végvágás mielőbbi végrehajtása érdekében alig várunk egy makktermést, hogy az elsajátítást elvégezhessek.

Az allelopátia sokfélesége miatt talán az sem lehetetlen, hogy a jó egészségben levő tölgy egyedek, még nem is kívánják úgy az utódot, mint a haldokló sarjerdők. Persze az újulat ezekben is megjelenik, de úgy hal el, hogy fogyasztó szervezeteket ránézésre nem is látunk, miközben az erdő teljes föld alatti és föld feletti hálózatát csak most kezdjük megismerni.

Gyöngyös 32B sekély andeziten, és a felsőbb térszínen andezittörmeléken kialakult talajvédelmi rendeltetésű tölgyes. Az első beavatkozás 14 éve történt 9 pontosan bemért lékben. Jelenleg ezekben, az azóta lehullott makkterméseknek megfelelően, többféle magasságú tölgy és elegy fajok

utódai vannak. Az erdőrészlet a talajvédelmi rendeltetést betölti. E siker természetesen a lakott terület közelségének is köszönhető.

A *Gyöngyös 12E* erdőrészlet a 24-es közút mellett, a mátraházai szállodáknál található, ahol a vadhatás elfogadható. 1927-től kezdődött a Mátra turisztikai célú igénybevétele, mely szálloda- és szanatóriumépítésekkel, és persze a közúthálózat fejlesztésével is járt.

Agyonsarjaztatott erdőnk ekkor 30-40 év között volt. Csak véleményem, hogy egy ilyen országos horderejű fejlesztés igénybe vehette az útszéli fákat, akár mert útban voltak, akár nyersanyagként is. Az építkezések megkezdése, majd az építmények fenntartása a sekély talajon álló, de előtte szinte csak fanyúvással érintett erdőnk élőhelyét drasztikusan változtathatta meg (az úttól távolabbi hasonló állományok sokkal jobb egészségi állapotban vannak).

Persze azóta a talajfejlődés haladt, és az agyagszemcsék is némileg begyógyították a talajsebeket, de a faállományon látszott, hogy a jelentős csúcshasadás, fagyöngykárosítás miatt turisztikai szerepének betöltésére alkalmatlanná vált.

Ezért döntött úgy az erdőszet, hogy 2010-ben, majd 2016-ban a második kis csoportos beavatkozást is elvégezze SZV-ként. Mára e kép magáért beszél: a közút felől senki vágásterületet nem lát, a kirándulók többkorú erdőben sétálnak.

Gyöngyös 23G, 38B, Gyöngyössolyos 60A szálalóvágások. Jól átgondolt használatok. Tervezzük, a vágáskor miatti, közelítő végük ellenére, hogy örökerdőként őrizzük meg őket. Az elhangzott felvetések összecsengenek a parádsasvári erdőrészeknél átbeszéltekkel.

Még egy ma már nem túl gyakori érdekességet is láttunk, makktermő állományt, Gyöngyössolyos 38A-ban. Az erdő igen jónak tűnő genetikai adottságokkal rendelkezik. A felújulás miatt a makkgyűjtés gondot okozhat, de örökerdőként a jövőben bizonyára nagyon sok hasznos információval, akár genetikai ismereteink bővítésével is fog szolgálni.

A két tapasztalatcserét egy-egy rövid eszmecsere zárta le, az elsőt a Felsőtárkányi Erdészetenél Pazsagban, ahol meglátásainkat *Urbán Pál* vezérigazgató-helyettes, az OEE Erdőművelési Szakosztályának elnöke, a másodikat Parádsasváron, Rudolf-tanyán Dobre-Kecsmár Csaba H. Cs. titkár foglalta össze.

Gondolataik összecsengtek. *Biztos ösvény nincs.* Minden erdővel kapcsolatos ismeret bővítése lehetőség egy olyan út megismerésére, mellyel valóban az erdőt, és benne a hivatászerűen, sokszor érte akár egészségüket, életüket adó dolgozókat is szolgáljuk.

Megköszönjük a jelenlévőknek az érdeklődést, a szervező *Egri, Felsőtárkányi, Mátrafüredi és Parádfürdői Erdészeteknek* a szervezést és a vendéglátó házigazda szerepet, cégünk vezetőségének a támogatást.

Kérjük, ha tagtársainkban a leírt gondolatok érdeklődést keltettek, jelezzenek!

Garamszegi István, OEE Egri H. Cs.
Fotók: **Babiczkai József, Bányai Péter**

